

Vrste i karakteristike portala

Analizirajući sadržaje na portalima mogu se definisati sledeće prednosti u odnosu na nestruktuirane baze podataka:

- inteligentna integracija i pristup sadržajima, aplikacijama i raznim informacijama
- poboljšana komunikacija i saradnja između korisnika
- objedinjen, trenutni pristup svim vrstama informacijama
- obezbeđena sigurnost podataka
- moguća identifikacija licenciranih korisnika
- brza, jednostavna modifikacija i održavanje sadržaja na stranici

Portale, danas, kreiraju pojedinci, organizacije, škole, fakulteti, ministarstva, države, kulturno-istorijske, zabavne i sportske organizacije i dr.

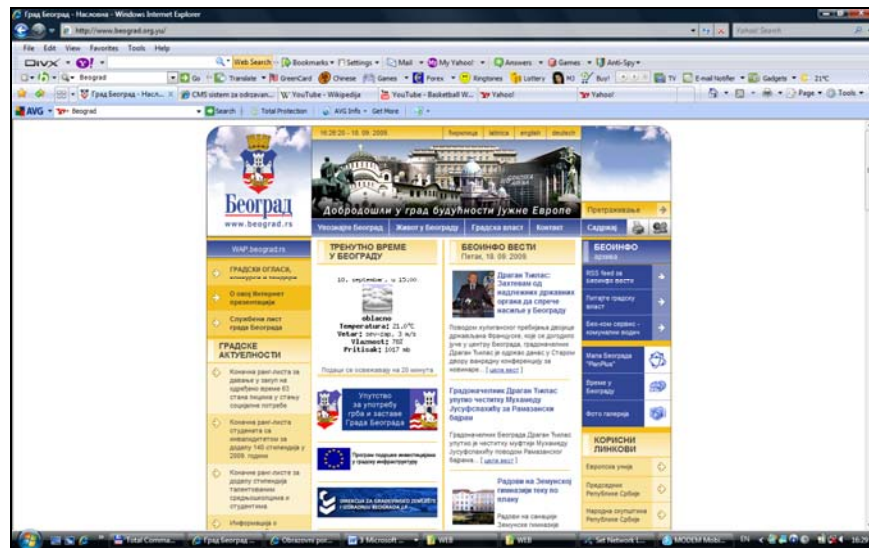
Razvoj ličnih portala

Sredinom devedesetih godina, zahvaljujući rastu broja WEB pretraživača, mnoga su se preduzeća trudila da kreiraju, kupe ili nabave vlastiti portal, kako bi dobili udeo u ukupnom profitu tržišta na Internetu. Kompanija America Online lansirala je svoj portal Netscape , Walt Disney Company Go.com, a Excite i @Home su postali delovi AT&T kompanije u vreme kasnih devedesetih. Mnogi su portali inicijalno počeli kao web direktoriji, popisi datoteka (npr. Yahoo!) te tzv. alati za pronalaženje podataka (Excite, Lycos, AltaVista, Hotbot). Osnovni cilj širenja usluga na Web portalima bio je osigurati korisničku bazu podataka te produžiti vreme koje su korisnici provodili na određenom portalu. Usluge koje su zahtevale registraciju korisnika za besplatnu e-mail adresu, vlastito prilagođavanje izgleda i mogućnosti, te sobe za razgovor (chat rooms), kao i igre, vesti te e-pošta, uveliko su doprinele rastu korisnika portala. Veliki broj portala koji su stvoreni među prvima, danas više ne postoje, a neki kao što je npr. Yahoo!, postali su uspešniji, sveobuhvatniji i za korisnike mnogo upotrebljiviji.

Vrste Web portala

Regionalni Web portali

Uz razvoj internacionalnih portala, kao što je Yahoo!, Google, YouTube, izdvajale su se i regionalne verzije Web portala. Neki regionalni portali sadrže lokalne informacije kao što su vremenska prognoza, plan grada te lokalne poslovne informacije. Primer regionalnog portala je www.begrad.org.yu

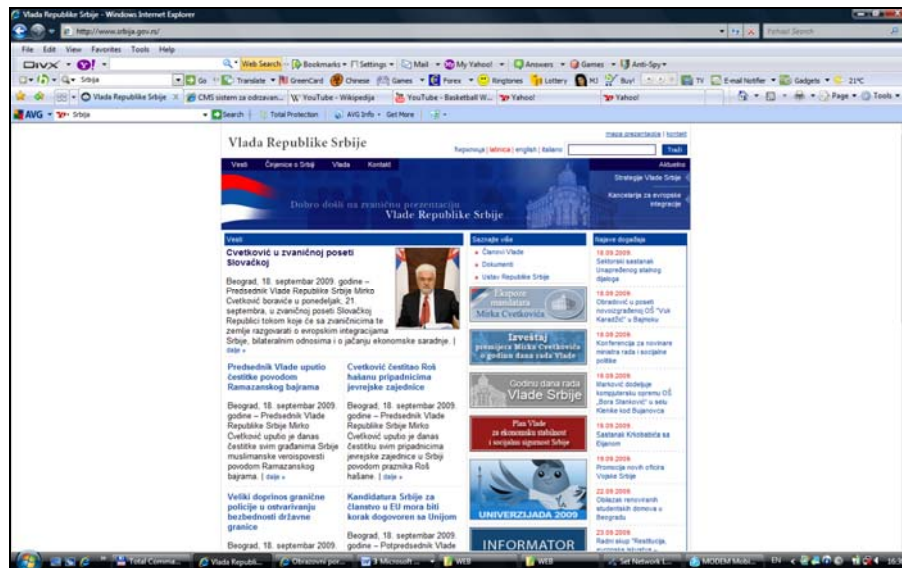
Slika 1. Grad Beograd

Portal sadrži vesti vezane za trenutne aktuelnosti u Beogradu, vremensku prognozu, mapu grada i dr.

Državni Web portali

Krajem 90-ih godina, mnoge su države odlučile da stvore vlastite portale za svoje građane. U Sjedinjenim Američkim Državama glavni je portal USA.gov, u Velikoj Britaniji Direct.gov (za građane) te businesslink.gov.uk (za poslovne korisnike). Mnoge savezne države u Sjedinjenim Američkim Državama imaju svoje portale koji pružaju direktan pristup aplikacijama eCommerce-a, te detaljnije informacije o životu, poslovanju i snalaženju u toj državi.

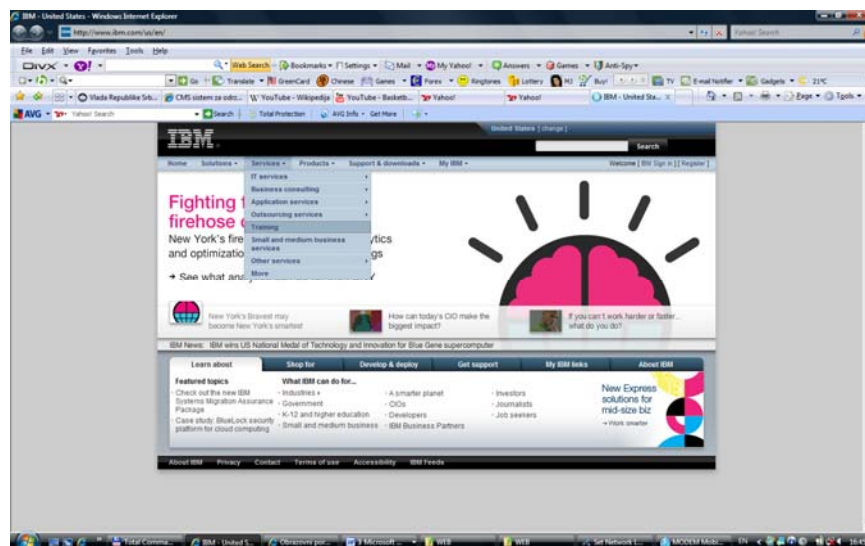
U Srbiji je kreiran portal www.vlada.gov.rs.

Slika 2. Vlada Republike Srbije

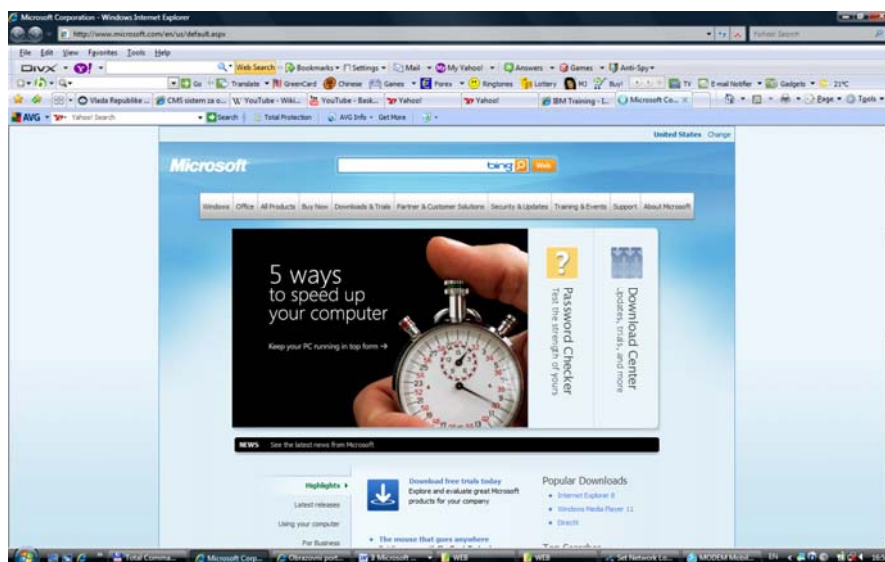
Korporativni Web portali

Kao i ostatak Web portala, i ova se vrsta razvila u devedesetim godinama prošlog veka. Mogućnost pristupa raznolikim informacijama vezanih uz kompanije i posao uz pomoć web pregledača, predstavljao je nov način poslovanja. Korisnici više nisu bili zadovoljni samo pročišćenim pogledom na informacije neke kompanije, već su zahtevali personalizaciju i adaptaciju portala. S obzirom na to da su devedesete godine prošlog veka bile doba inovacija u području web portala, mnoge su kompanije počele nuditi pomagala za svoje informatičare, kako bi im pomogle da lakše rade sa podacima, aplikacijama i informacijama. Današnji korporativni portali ubrzano razvijaju nove sposobnosti poslovnih rešenja te mogućnosti kao što su proces rada, povećana saradnja između radnih grupa te dopuštanje kreatorima sadržaja da promovišu sopstvene proizvode, usluge i informacije. Primer za korporativni portal je www.ibm.com.

Slika 3. Koorporativni portal kompanije IBM

Koorporativni portal IBM-a sadrži informacije vezane za proizvode, usluge, obuku, pomoć korisnicima i dr. Na sličan način možemo pristupiti portalu Microsofta (www.microsoft.com) u kojem se nalaze sve informacije vezane za operativne sisteme računara i softverima za obradu teksta, tabela, prezentacija i sl. što spada u Microsoft Office aplikativni softver koji najčešće koristimo.

Slika 4. Koorporativni portal kompanije Microsoft

Ovaj portal je veoma značajan svim korisnicima Microsoft Office-a, jer se na njemu nalaze softveri koji mogu da konvertuju dokumente iz jedne u drugu, noviju ili stariju

verziju. Tipičan primer nastao je sa pojavom Microsoft Office 2007, jer većina korisnika radi sa prethodnom verzijom MS Office 97-2003. Da bi rešili problem čitanja dokumenata nove verzije Microsoft je kreirao konverter koji može da se preuzne sa portala i direktno instalira u MS Office 2003. Naravno, tu je i mnogo drugih softvera koji pomažu korisnicima u radu.

Nosioci Web portala (Hosted Web portals)

Kako je popularnost Web portala rasla, tako su im mnoge kompanije počele nuditi sebe, kao nosioca usluge za Web portal. Takve su firme uglavnom služile samo kao sredstvo za objavljivanje informacija. Najraniji portali te vrste bili su Hyperoffice.com i InternetPortal.com koji danas više nije u funkciji. Mogućnost iznajmljivanja prostora na udaljenom WEB serveru i potpuno održavanje portala sa celodnevnom tehničkom podrškom olakšalo je da mnoge kompanije sa znatno manje sredstava kreiraju sopstvene portale. To je značilo da kompanije ulažu u razvoj softvera za WEB portal, a da ne moraju da izvoje značajna sredstva za moćne servere i velike brzine pristupa globalnoj mreži. U Srbiji je veliki broj kompanija koje nude usluge nosioca portala: Telekom, Verat, Eunet, Beotel, Sezam i dr. Primer www.verat.net.

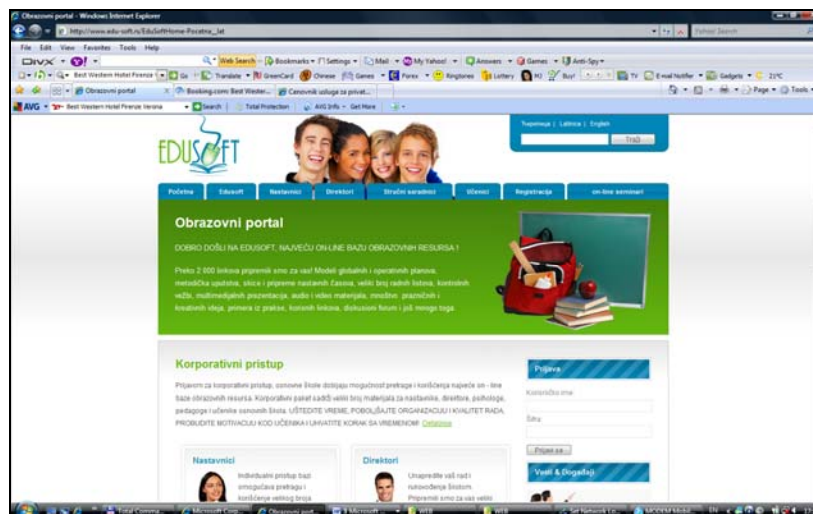
Slika 5. Nosioci WEB portala – Verat.net

Na portalu Verat se nalaze informacije vezane za usluge pristupa internetu, iznajmljivanju lokacija na disku, servera i dr., kao i informacije vezane stalnu tehničku podršku. Korisnici mogu da kreiraju i vlastiti WEB mail koji je jednostavan za korišćenje bez obzira na način pristupa internetu i lokacije sa koje pristupamo. WEB mail je server za prijem i slanje elektronske pošte koji nudi dobavljač internet usluga (provider). Svaki korisnik dobija korisničko ime i bira lozinku, tako da pristup elektronskoj pošti obavlja preko portala (npr. Edu@verat.net, je vezan za korisnika Verat portala, edu@yahoo.com je vezan za korisnika Yahoo portala i sl.). Većina kompanija ima sopstvene WEB mail servere, tako da email adresa petar.peric@uf.bg.ac.rs govori da Petar Perić koristi WEB mail Učiteljskog fakulteta u Beogradu.

Obrazovni portali

U poslednjoj deceniji sve više se kreiraju obrazovni portali koji obezbeđuju pomoć učenicima, studentima, nastavnicima i stručnjacima različitih profila da se obrazuju, usavršavaju ili da prošire svoja znanja iz određenih oblasti. Posebno naglašavamo da obrazovni portali mogu da sadrže neproverene informacije i da korisnici moraju da obrate pažnju na autore dokumenata ili urednike portala, kako bi se kritički odnosili prema sadržajima.

Primeri obrazovnog portala na srpskom i na engleskom jeziku su:

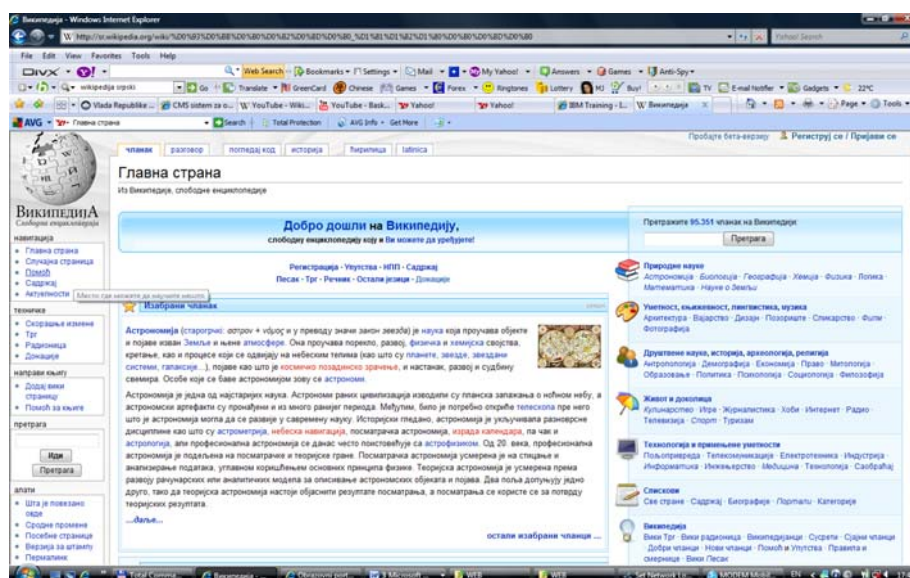

Slika 6 Edusoft obrazovni portal

Slika 7 Teach-nology obrazovni portal

Elektronske enciklopedije u internet okruženju postaju sve značajniji izvor informacija koji je jednostavan za pretragu i najčešće dovoljno informativan. Primer elektronske enciklopedije je Wikipedija koja je dostupna na više svetskih jezika, uključujući i Srpski.

Slika 8 Wikipedija na srpskom jeziku

Wikipedija nudi mogućnost pretrage preko 100000 članaka po ključnim rečima, dodatnim objašnjenjima, velikim brojem slika i fotografija, te može predstavljati značajan izvor informacija svakom nastavniku. Informacije se na Wikipediji svakodnevno ažuriraju i proširuju.

WEB TV portali

TV programi su, nekada bili dostupni samo korišćenjem klasičnih antena, potom se pojavila kablovska televizija i WEB televizija. WEB televizija može predstavljati moćan didaktički resurs nastavnicima koji imaju računare, projektore i pristup internetu u školama. Primer WEB TV portala je www.zbrka.com

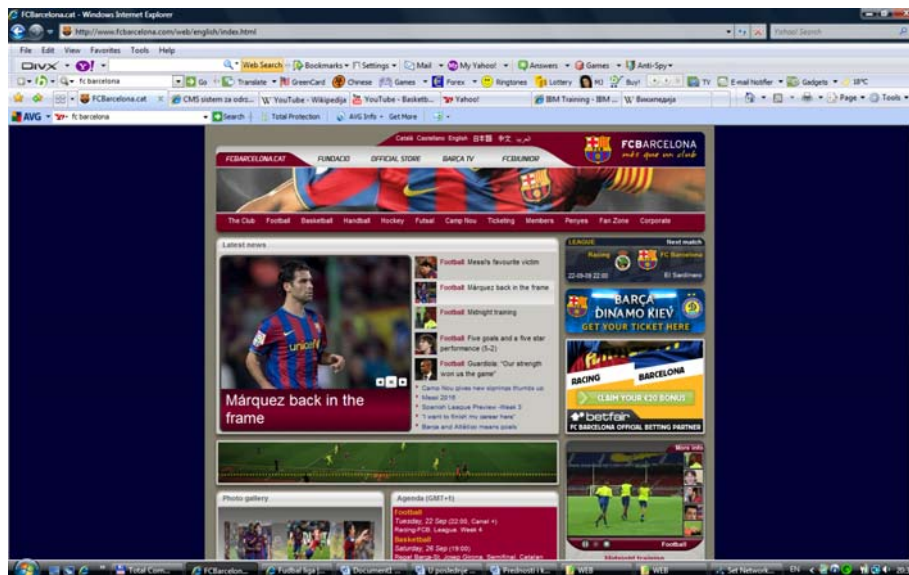

Slika 9 WEB televizija

Na slici se može videti mogućnost izbora TV kanala (npr. RTS, B 92, Pink i dr.), radio emisija, popularnih filmova i dr. Svi programi se mogu emitovati on-line, tako da nastavnik može, u vreme kada su na programu obrazovni sadržaji da aktivira računar i projektor i da nastavu učini očiglednijom, dinamičnijom i sl.

Portali sportskih klubova

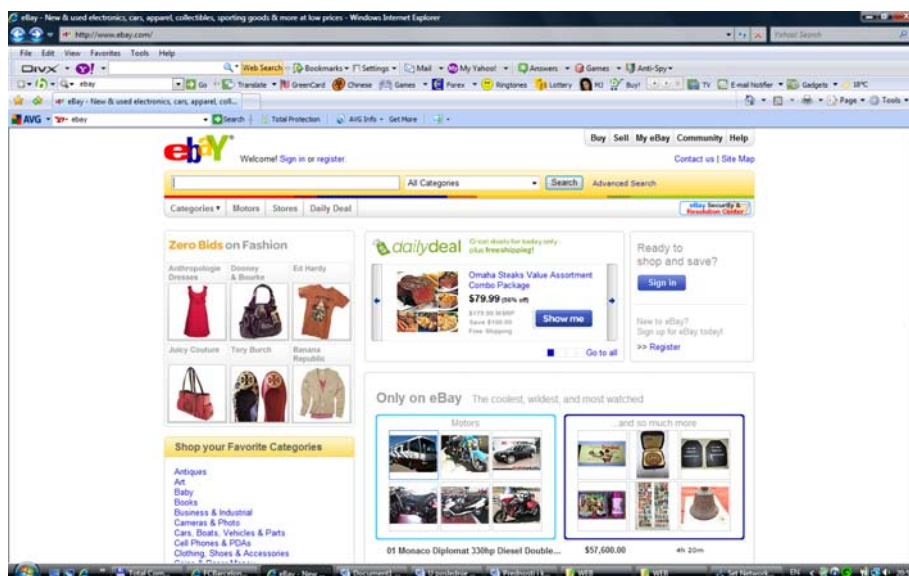
Sportski klubovi su kreirali portale koji sadrže sve informacije vezane za istorijat, igrače, rezultate, aktuelne vesti i dr. Na slici 10 je prikazan portal fudbalskog kluba Barcelona, koji pored ovih informacija sadrži i sopstvenu WEB televiziju, tako da navijači mogu da prate utakmice korišćenjem interneta iz svih krajeva sveta. Barcelona nudi i mogućnost on-line kupovine proizvoda iz svojih prodavnica.

Slika 10 Fudbalski klub Barcelona

On-line kupovina

U svetu se, uveliko, koristi mogućnost on-line trgovine, tj. Kupovine korišćenjem kartica i interneta. Na slici 11 je prikazan portal e-bay koji prikazuje mogućnosti izbora različitih artikala, naručivanja i plaćanja preko interneta. Nakon kupovine, koju obavljamo unošenjem šifri sa kreditne kartice, prodavac artike šalje poštom na kućnu adresu.

Slika 11. On-line kupovina